

М. В. Тонкошкур

ФОРМУВАННЯ МЕТОДИКИ ОЦІНЮВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

Актуальним є формування системи ефективного функціонування туристичного комплексу регіону. Означено проблеми недосконалості обліку у сфері туризму у зв'язку з невизначенням туризму як економічної галузі.

Досліджено існуючі методичні підходи та методики щодо визначення ресурсного потенціалу та ефективності функціонування регіонального туристичного комплексу. Визначено особливості використання запропонованих методик та їх переваги у контексті авторських досліджень. Показано недоліки існуючих підходів у зв'язку з неможливістю формування на їх основі обґрунтованої концепції розвитку регіонального туристичного комплексу. Проаналізовано принципи і підходи щодо визначення критеріїв та факторів, що впливають на ефективність функціонування регіонального туристичного комплексу. Уточнено перелік критеріїв для подальшого оцінювання туристичного потенціалу на основі визначення пріоритетних видів туризму. Отримано результати експертних оцінок стосовно залежності розвитку видів туризму від певних ресурсів. Показано необхідність формування методики дворівневого дослідження регіонального туристичного комплексу з метою створення уніфікованої системи показників для подальшого їх використання на другому рівні задля визначення можливостей та перспективних напрямів розвитку туризму в регіоні. За результатами досліджень запропоновано концептуальні принципи формування туристичного профілю регіону.

Ключові слова: туристичний комплекс регіону, критерії, методика, методичний підхід, види туризму, дворівнева система дослідження, уніфікована система показників, туристичний профіль регіону.

Постановка проблеми. Сучасний туризм – це не просто напрям економіки, загальні показники якого зростають дуже швидко, сучасний туризм – це багаторівнева, багатофункціональна система, глобальне явище, яке, проникаючи у суспільне життя та різноманітні галузі економіки, забезпечує соціально-економічний розвиток територій, формує робочі місця, надає можливість людині у вільному пересуванні з метою відпочинку, оздоровлення, саморозвитку або отримання вражень та емоцій, що не суперечать законам, та формує баланс між потребами туристів і його туристично-ресурсним забезпеченням.

У статистичному щорічнику Tourism Highlights відзначається, що туризм забезпечує 10 % ВВП, 7 % експортних операцій припадає на туризм, 10 % усіх працюючих задіяні на обслуговуванні туристів. Але, незважаючи на значимість таких показників, як вітчизняний, так і загальносвітовий підходи не визнають туризм окремою галуззю. Наприклад, ще у 1958 році ООН було розроблено Міжнародну стандартну галузеву класифікацію усіх видів економічної діяльності (ISIC – International Standard Industrial Classification of All Economic Activities). Хоча ця класифікація тричі корегувалася: у 1968, 1989 та 2012 рр., ані в її першому, ані у проміжних, ані в остаточному варіанті туризм як галузь економіки не визнано. Так, у редакції 2012 року окремі складові туризму опинилися у різних розділах: розділ Н – транспорт; розділ І – розміщення та громадське харчування; розділ J – інформація; розділ К – страхування; розділ Q – діяльність у сфері охорони здоров'я та соціальних послуг; розділ R – мистецтво, сфера розваг та відпочинку; розділ S – інші види діяльності у сфері послуг.

Невизнання туризму окремою галуззю економіки породжує низку проблем, серед яких головною, на нашу думку, є відсутність єдиного, науково та практично обґрунтованого підходу з питань отримання об'єктивних даних щодо функціонування туризму як економічного явища. В свою чергу, відсутність об'єктивних даних ускладнює або взагалі робить неможливим формування концепцій та напрямів розвитку туризму як важливої складової економіки багатьох країн світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури свідчить про існування двох методичних напрямів щодо оцінювання туристичного комплексу: це методики, пов'язані з оцінюванням результатів роботи туристичного комплексу, та методики, які передбачають аналіз існуючої ресурсної бази туризму (туристичного потенціалу).

У напрямі розкриття економічної природи та сутності функціонування туристичного комплексу з позицій соціально-економічного розвитку накопичено певний досвід, що відображений у наукових працях таких вітчизняних вчених, як: О. Бейдик [1], О. Карлова [6], М. Покогодна [7] і зарубіжних – Ю. Худеньких [2], Є. Ушакова [3], Є. Карчевська [4] та ін.

Проте на сьогодні потребує уточнення розуміння сутності та змісту категорії регіонального туристичного комплексу, економічної складової формування туристичного профілю регіону. Звідси потребують уваги питання створення понятійно-термінологічного апарату, що всебічно описував би специфіку функціонування регіонального туристичного комплексу.

Формулювання цілей статті. Метою роботи є обґрунтування методики оцінювання ресурсного потенціалу регіонального туристичного комплексу.

Викладення основного матеріалу дослідження. Оцінювання результатів функціонування туристичного комплексу, на перший погляд, здається простим та зрозумілим, але, на нашу думку, основною проблемою є можливість маніпулювання результатами таких досліджень, причому така проблема може спостерігатися як на рівні оцінювання ефективності роботи окремого підприємства, так і туристичного комплексу регіону чи навіть держави в цілому. Але принципові дискусії точаться саме стосовно другої групи, де існує багато поглядів як на підходи досліджень туристичного потенціалу, так і на безпосередньо методики, критерії оцінювання тощо.

У сучасній науковій літературі переважає рекреаційно-географічний підхід, послідовники якого роблять акцент на кількісні характеристики ресурсної бази. Таку методику використовує О. Бейдик, аналізуючи рекреаційно-туристичні ресурси регіонів України [1].

В той же час за останні роки з'явилося кілька методичних підходів щодо комплексного оцінювання туристичного потенціалу територій, які, окрім кількісних показників, враховують й інші складові, критерії та групи критеріїв і їх значимість, отримані експертним шляхом.

Ю. Худеньких виділяє такі групи ресурсів:

- природно-кліматичні (природні);
- історико-культурні;
- соціально-економічні [2].

Такого підходу дотримується і Є. Ушакова, але вона в межах вищезазначених груп ресурсів визначає критерії. Так, наприклад, до групи природно-кліматичних ресурсів вона відносить 10 критеріїв, серед яких: екологічність території; комфортність природно-кліматичних умов; контрастність; рекреаційні можливості території; наявність бальнеологічних ресурсів; природні території, що особливо охороняються; унікальність; атрактивність; туристичне навантаження на природні комплекси; освоєння територій. Також вона визначає 10 критеріїв для історико-культурних ресурсів та 16 критеріїв для соціально-економічної складової туристичного потенціалу [3].

Автор погоджується з загальними ідеями та принципами, визначеними в таких методиках, але вважає за потрібне зробити акцент на кількості критеріїв, за якими проводяться дослідження: їх кількість має бути достатньою, але в той же час експерти повинні чітко розуміти, що вкладається в поняття того чи іншого критерію.

Також слід відзначити кілька інших підходів до визначення критеріїв оцінювання. Так Є. Карчевська визначила такі фактори розвитку туризму, які, на її думку, становлять туристичний потенціал:

- ресурсний;
- екологічний;
- інфраструктурний;
- споживчий [4].

У. Воеводіна також виділяє чотири групи складових туристичного потенціалу території, причому, кількість критеріїв сумарно становить сімнадцять:

- туристично-рекреаційні ресурси (історично-культурний потенціал, природно-рекреаційні ресурси, географічне положення, екологічна обстановка);
- туристична інфраструктура (готелі, заклади харчування, транспорт, виставкові та конференц-зали, музеї, розважальні заклади);
- інфраструктура, що має опосередкований, непрямий вплив (банки, вокзали та аеропорти, заклади торгівлі, інформаційні служби, страхові компанії);
- кадровий потенціал (кваліфікація та практичний досвід персоналу, спеціалізовані заклади освіти) [5].

Така значна кількість запропонованих вищезазначеними дослідниками критеріїв та чинників є проявом вітчизняної специфіки наукових досліджень, що формують особливий український шлях до цивілізованого суспільства. Наявність у суспільстві поляризованих соціальних, прибуткових, політичних груп, різноманіття народів і релігій, національні відмінності, історичний досвід й історична обумовленість соціальних процесів визначають сучасне українське суспільство як унікальну та неповторну соціально-економічну систему. Автор погоджується з думкою О. Карлової [6], що за таких умов одним із найбільш прийнятних варіантів адаптації зарубіжного соціального досвіду в сучасних українських умовах є використання для встановлення мети так званого «сценарного методу», який передбачає розробку й оцінювання кількох сценаріїв розвитку зовнішньої і внутрішньої ситуації в майбутньому з метою вибору стратегії розвитку об'єкта дослідження. При розробці сценарію використовуються як якісні, так і кількісні методи. Зазвичай складається декілька варіантів сценарію, реалізація яких можлива за різних умов та припущень, таких як політична та економічна обстановка, вплив нормативно-правової бази на функціонування економіки тощо. Визначена кількість проектів сценарію та факторів впливу на основі попереднього експертного аналізу істотно скорочується шляхом об'єднання деяких варіантів та оцінювання ймовірностей прояву різних поєднань факторів та критеріїв.

Більш того, варто відзначити, що визначені критерії мають абсолютно різну значимість, а отримання об'єктивних результатів за їх якісними складовими не завжди можливе. На думку автора, кожна із запропонованих методик є цікавою, науково обґрунтованою і відповідає завданням та цілям дослідження їх авторів. Вони спрямовані на визначення потенціалу конкретних туристичних територій в цілому або порівняно з іншими регіонами, але не надають основ для розробки заходів щодо ефективного функціонування та розвитку регіональних туристичних комплексів. Тому важливим завданням є розробка методики, використання якої дає можливість вираховувати розмір загального інтегрального показника, а за рахунок додаткового дослідження його складових виявляти найбільш перспективні напрями, які забезпечують ефективне функціонування регіонального туристичного комплексу.

На думку автора, запропонована методика повинна мати два рівня дослідження. На першому рівні необхідно сформувану уніфіковану систему, використання якої буде можливим для будь-якого регіонального туристичного комплексу; другий рівень передбачатиме не тільки дослідницьку частину, а й можливість побудови туристичного профілю регіону за результатами дослідження із використанням кількісно-статистичної інформації та методичної бази, отриманої на першому рівні. При цьому під туристичним профілем регіону слід розуміти концептуальну систему розвитку тих напрямів туризму, що мають найкращі умови у визначеному регіональному туристичному комплексі.

У цьому контексті під туристичним напрямом слід розуміти, в першу чергу, види туризму, які мають поширення у конкретному регіональному туристичному комплексі. Саме тому на першому етапі потрібно визначити види туризму, на базі яких будуть проводитися подальші дослідження.

В сучасній науковій літературі питання класифікації туризму є суперечливим та дискусійним, адже не існує єдиного підходу чи методики визначення основних видів туризму. Наприклад, існують такі поняття, як природний, сільський, екологічний, агротуризм, біотуризм, зелений туризм. Не вникаючи у деталізацію, автор вважає, що за змістом та ресурсами, які використовуються в першу чергу, – це ідентичні туристичні напрями.

Крім того, у сучасних дослідженнях можна зустріти такі непоширені види туризму, як космічний туризм (політ людини в космос), джайлоо-туризм (тимчасове проживання особи в екстремальних умовах, позбавлених елементарного комфорту, наприклад на високогірних пасовищах) тощо. Автор вважає, що виділяти такі види туризму в окремі напрями нелогічно, оскільки кількість туристів у таких напрямів є занадто низькою (космічні туристи – трохи більше 10 осіб) [7].

Багато суперечностей також викликає класифікація видів туризму, що наведена в Законі України «Про внесення змін в Закон України «Про туризм» [8]. Так, стаття 4 Закону визначає такі види туризму, як дитячий; молодіжний; сімейний; для осіб похилого віку; для інвалідів; культурно-пізнавальний; лікувально-оздоровчий; спортивний; релігійний; екологічний (зелений); сільський; підводний; гірський; пригородницький; мисливський; автомобільний; самодіяльний. У той же час виникають питання: в чому різниця між самодіяльним і спортивним туризмом або між екологічним та сільським; чи можна вважати підводний вид туризму взагалі туризмом, тим більше – в Україні, та ін.

Варто також зауважити, що Всесвітня туристична організація (UNWTO) використовує спрощений варіант класифікації, виділяючи організований, діловий та приватний види туризму [9]. При цьому, організований туризм включає в себе поїздки, що організовуються туристичними операторами або іншими посередницькими організаціями та системами; фінансуються туристами самостійно. Ді-

ловий туризм – це відрядження, відвідування семінарів, конференцій, ділових зустрічей, які фінансуються безпосередньо підприємствами, установами, організаціями. Приватний туризм – це подорожі, що здійснюються туристами самостійно без отримання послуг посередницьких організацій; основною метою таких подорожей є відвідування друзів та родичів, а також паломництво та лікування, що, до речі, значно ускладнює статистичний облік.

На нашу думку, складно провести комплексну систематизацію всього переліку туристичних напрямів, оскільки:

- цей процес перебуває в стадії постійного розвитку;

- один і той же туристичний напрям можна класифікувати по-різному відповідно до мети подорожі, фінансових та фізичних можливостей туристів і низки інших факторів. Наприклад, спелеотуризм можна розглядати: 1) як напрям спортивного туризму, що передбачає участь у змаганнях або їх організацію; 2) як вид культурно-пізнавального відпочинку, суть якого полягає у відвідуванні спеціально обладнаних печер; 3) як вид екстремального відпочинку, що включає спуски в недосліджені печери;

- жоден із видів туризму не існує у «чистому» вигляді. Наприклад, туристи, які відпочивають на морських курортах, можуть урізноманітнити свій відпочинок екскурсійними поїздками (це вже форма культурно-пізнавального туризму); дайвінгом або короткотривалими походами гірською місцевістю (в цьому випадку – це елементи активного або спортивного туризму, чи навіть різновид екстремального туризму); поїздками до природних пам'яток або відвідуванням етнографічних центрів (відповідно, наявні елементи зеленого та етнографічного туризму); відвідуванням розважальних заходів, аквапарків тощо (це складові розважального туризму).

З метою уникнення вищезазначених суперечностей, у першу чергу, потрібно визначити загальні принципи, за якими має проводитися класифікація. До таких базових принципів, на думку автора, належать наступні:

- класифікація має проводитися окремо за різними складовими, такими як вікові категорії туристів, засоби пересування, форма участі, за сезонністю, за географією, за цілями;

- види туризму визначати лише для тих напрямів, для яких характерна масовість;

- класифікацію потрібно робити за основним напрямком відпочинку;

- оскільки дуже важко чітко розмежувати окремі види туризму, при проведенні класифікації необхідно використовувати укрупнення напрямів.

Таким чином, пропонується класифікація видів туризму за цілями:

- лікувально-оздоровчий;

- діловий;

- паломницько-релігійний;

- культурно-пізнавальний;

- пляжно-кліматичний;

- зелений;

- спортивно-оздоровчий;

- подієво-розважальний.

На другому етапі визначимо фактори, що впливають на оцінку потенціалу регіональних туристичних комплексів. Важливим є як визначення окремих критеріїв, так і їх групування. Як уже наголошувалося, критерії також мають відповідати чітко сформульованим параметрам:

- кількість критеріїв має бути достатньою для повноцінного оцінювання, але не занадто великою, щоб експерти мали можливість чітко розуміти їх сутність;

- критерії оцінювання повинні мати чітко виражені межі та не дублювати один одного повністю чи частково;

- значимість критеріїв для розвитку певного виду туризму має простежуватися через його сутність.

- для зручності критерії оцінювання можна згрупувати за змістом.

Автор пропонує наступний перелік критеріїв оцінювання, об'єднаних за змістовим принципом у групи:

- природно-кліматичні ресурси (водні, ландшафтні, кліматичні, флористичні, бальнеологічні ресурси);

- природно-антропологічні ресурси (зоологічні та ботанічні парки, національні парки і заповідники, садово-паркові комплекси);

- історико-культурні ресурси (архітектурні, культурно-історичні, біосоціальні, історико-подієві ресурси);
- туристична інфраструктура (готелі та інші заклади розміщення, заклади харчування, екскурсійні бюро і туристичні компанії);
- транспортна інфраструктура (аеропорти та залізничні вокзали, автодороги, міжміський і міський транспорт);
- супутня інфраструктура (страхові компанії, банки);
- іміджево-інформаційна (розважальні центри, сучасно-подієві ресурси, виставкові центри, рекламно-іміджеві заходи, людські ресурси).

Не третьому етапі методом експертних оцінок потрібно визначити ступінь впливу кожного із перелічених критеріїв на розвиток конкретного виду туризму. Експерти мали оцінити значимість кожного критерію за наступною системою:

- не важливо – 0 балів;
- має непрямий вплив – 1 бал;
- достатньо важливо – 2 бали;
- дуже важливо – 3 бали;
- головний чинник – 4 бали.

На наступному, четвертому етапі передбачається обробка отриманих результатів. З цією метою результати оцінювання кожного експерта підсумовують у розрізі окремого критерію, і таким чином можна вирахувати середню арифметичну бальну оцінку. Як приклад наведено результати експертних оцінок лікувально-оздоровчого, культурно-пізнавального та подієво-розважального видів туризму, де саме можна побачити, яким чином було визначено значимість певних факторів для розвитку окремих видів туризму (рис. 1–3).

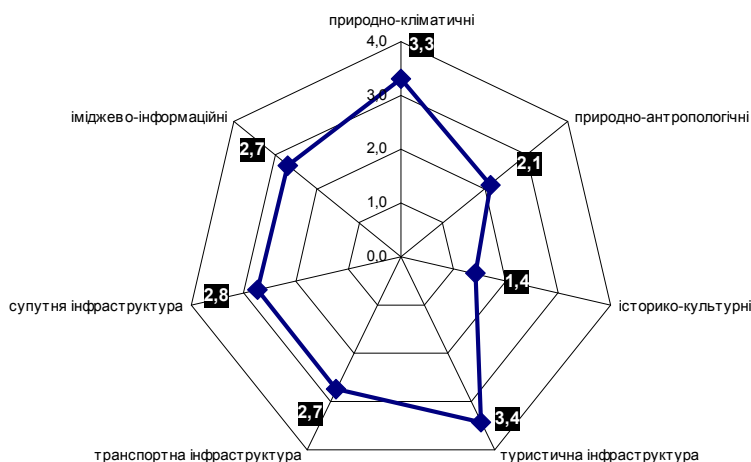

Рис. 1. Залежність розвитку лікувально-оздоровчого туризму від ресурсного потенціалу

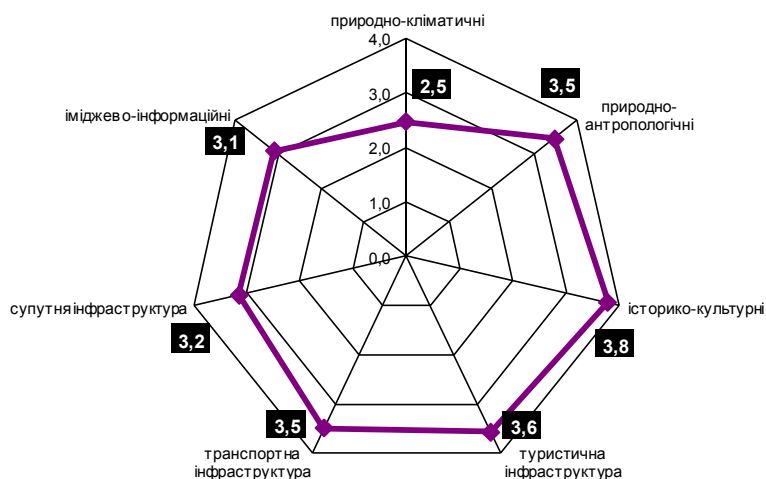

Рис. 2. Залежність розвитку культурно-пізнавального туризму від ресурсного потенціалу

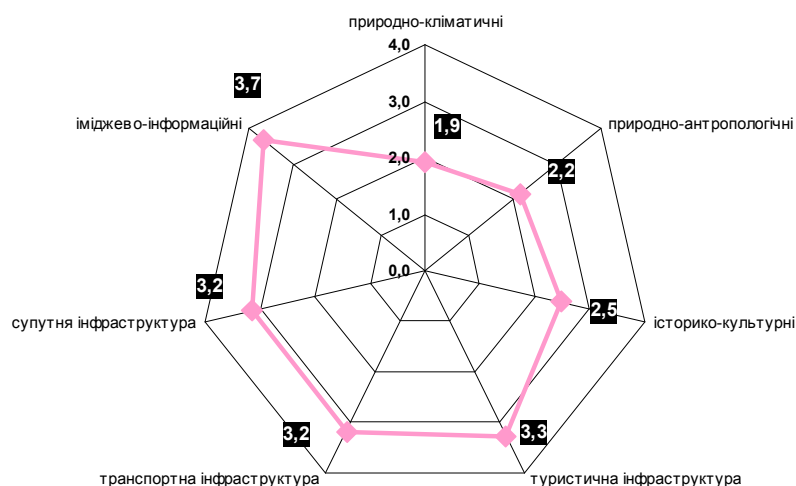

Рис. 3. Залежність розвитку подієво-розважального туризму від ресурсного потенціалу

Отриманий показник лише демонструє залежність розвитку конкретного виду туризму від певних факторів та ресурсів. На думку автора, цим закінчується перший рівень дослідження, що формує принципово новий методичний підхід до визначення потенціалу регіонального туристичного комплексу через формування дворівневої системи.

Другий етап передбачає накладання на запропоновану методіку фактичних кількісно-статистичних показників регіонального туристичного комплексу, що дозволить визначити перспективні туристичні напрями для конкретного регіону і сформувати його туристичний профіль. Крім того, додатково можна вирахувати інтегральний показник туристичної привабливості регіону з метою подальшого його порівняння з показниками інших регіонів.

Але остаточна формула має враховувати ще два аспекти:

- ваговий коефіцієнт впливу конкретного виду туризму на загальний рівень розвитку туризму;
- вплив критичного показника: його базове значення знаходиться в діапазоні між 0 та 1 і залежить від впливу негативних явищ (таких як війна, революції, масові протести, стихійні лиха тощо). Чим вищий рівень небезпеки, тим нижчим стає цей показник, нівелюючи, таким чином, цінність основних туристичних ресурсів.

Висновки. Проведені дослідження свідчать про недосконалість існуючих методичних підходів та комплексних методик до оцінювання як потенціалу регіонального туристичного комплексу, так і ефективності його функціонування. Це пояснюється низкою проблем, серед яких головними є: 1) відсутність єдиної зрозумілої системи статистичного обліку туризму, що значно ускладнює об'єктивний аналіз показників, які характеризують ефективність функціонування туристичного комплексу регіону; 2) неможливість на базі існуючих методик визначити концепції та перспективи розвитку туризму у регіоні.

Для вирішення проблеми необхідно сформувати новий підхід щодо дослідження ефективності функціонування регіонального туристичного комплексу, створивши дворівневу систему досліджень, на першому рівні якої має бути обґрунтована уніфікована система показників, прийнятних для будь-якого типового регіонального туристичного комплексу, із подальшим їх використанням на другому рівні з метою визначення не тільки можливостей щодо розвитку туризму в регіоні, а й його перспективних напрямів шляхом формування туристичного профілю регіону.

Список використаної літератури

1. Бейдик О. Рекреаційно-туристичні ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування. Київ: КНУ, 2002. 234 с.
2. Худеньких Ю. А. Подходы к оценке туристского потенциала территории на примере районов Пермского края. *География и туризм: сб. науч. тр.* Перм. ун-т. Пермь, 2006. вып. 2. С. 217–230.
3. Ушакова Е. О., Золотарев И. И., Вдовин С. А. Методологические основы оценки ресурсов развития туризма региона: монография. Новосибирск: СГГА, 2014. 194 с.
4. Карчевская Е. Н. Исследование рынка регионального туризма. Беларусь в современном мире: материалы III Респуб. науч. конф. Минск. 28 сентября 2005 г. Минск.: БГУ, 2005. С. 122–123.

5. Воеводина У. Н. Методические рекомендации совершенствования региональной политики в области диверсификации туристского продукта. *Вестник Национальной академии туризма*. 2011. № 4 (20). С. 34–36.
6. Карлова О. А. Взаємодія інфраструктур в загальній системі управління. Містобудування, територіальне і стратегічне планування: організаційно-економічні, правові, суспільні та еколого-технологічні аспекти: монографія / під заг. ред. д.е.н., професора Богачова С. В. Мakiївка: ТОВ «Цифрова типографія», 2014. С. 233–244.
7. Тонкошкур М. В., Поколодна М. М., Полчанінова І. Л. Туристське країнознавство: підручник. Харк. нац. акад. міськ госп-ва. Харків: ХНАМГ, 2012. 475 с.
8. Закон України «Про внесення змін до закону України «Про туризм», від 18 листопада 2003 року, № 1282-IV. URL: www.liga-zakon.ua
9. UNWTO Tourism Highlights. Edition 2017. URL: <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029>

References

1. Beidyk, O. (2002) *Rekreatsiino-turystychni resursy Ukrainy: metodolohiia ta metodyka analizu, terminolohiia, raionuvannia*. Kyiv: KNU, 234 s.
2. Khudenykh, Yu. A. (2006) *Podkhody k otsenke turystskoho potentsyala terrytoryy na prymere raionov Permskoho kraia. Heohrafiya y turizm: sb. nauch. tr.* Perm. un-t. Perm, vyp. 2, s. 217–230.
3. Ushakova, E. O., Zolotarev, Y. Y., Vdovyn, S. A. (2014) *Metodolohycheskye osnovy otsenky resursov razvytiya turyzma rehyona: monohrafiya*. Novosybyrsk: SHHA, 194 s.
4. Karchevskaia, E. N. (2005) *Yssledovanye rynka rehyonalnogo turyzma. Belarus v sovremennom myre: Materyaly III Respub. nauch. konf.*, Mynsk, 28 sentiabria 2005 h. Mynsk: BHU, s. 122–123.
5. Voevodina, U. N. (2011) *Metodycheskye rekomendatsyy sovershenstvovaniya rehyonalnoi polytyky v oblasti dyversyfykatsyy turystskoho produkta. Vestnyk Natsyonalnoi akademyy turyzma*, No. 4 (20), s. 34–36.
6. Karlova, O. A. (2014) *Vzaiemodiia infrastruktury v zahalnoi systemi upravlinnia. Mistobuduvannia, terytorialne i stratehichne planuvannia: orhanizatsiino-ekonomichni, pravovi, suspilni ta ekoloho-tekhnologichni aspekty: monohrafiia / pid zahalnoiu redaktsiieiu d.e.n., profesora Bohachova S. V. Makiivka: TOV «Tsyfrova typohrafiia», s. 233–244.*
7. Tonkoshkur, M. V., Pokolodna, M. M., Polchaninova, I. L. (2012) *Turystske krainoznavstvo: pidruchnyk*. Khark. nats. akad. misk hosp-va. Kharkiv: KhNAMH, 475 s.
8. *Zakon Ukrainy «Pro vnesennia zmin do zakonu Ukrainy «Pro turyzm», vid 18 lystopada 2003 roku, № 1282-IV.* URL: www.liga-zakon.ua
9. UNWTO Tourism Highlights. Edition 2017. URL: <http://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419029>

M. V. Tonkoshkur

FORMATION OF METHODS FOR ESTIMATION OF RESOURCE POTENTIAL OF REGIONAL TOURISM COMPLEX

The formation of the system of effective functioning of region tourism complex is actual. The problems of account imperfection in tourism sphere in connection with undetermination of tourism as economic industry are considered.

Existing methodological approaches and methods concerning the determination of resource potential and efficiency of functioning of regional tourism complex are investigated. The features of the use of the offered methods and their advantages in the context of the author's researches are determined. The lacks of existing approaches as to impossibility of the formation of reasonable conception of the development of regional tourism complex on their basis are shown. Principles and approaches concerning the determination of criteria and factors which influence on the efficiency of functioning of regional tourism complex are analyzed. The list of criteria for the further estimation of tourist potential on the basis of the determination of tourism priority types is specified. The results of expert estimations as to the dependence of tourism types development on certain resources are obtained. The necessity of forming the two-level research method of regional tourism complex is shown with the purpose of the creation of compatible system of indexes for their further use at the second level for determination of possibilities and perspective directions of tourism development in a region. Conceptual principles of tourism profile forming in the region are offered by the results of researches.

Keywords: *regional tourism complex, criteria, method, methodical approach, types of tourism, two-level system of research, compatible system of indexes, regional tourism profile.*